

Het eerste deel van dit artikel is gepubliceerd in *CASCADE, Bulletin voor tuin historie*, 21e jaargang (2012), nr. 1, p. 57-61 (Jan Holwerda, Roodbaards opleiding tot *pourtraitschilder*).

Het tweede deel, speculaties op basis van feiten, is in de vorm van een presentatie naar voren gebracht op de Ronde Tafel Conferentie van Cascade, te Rhenen, d.d. 31 maart 2012.

Het derde deel (5 november 2012) is geschreven n.a.v. contacten met bureau No.ordpeil en na het verschijnen van het boek *Roodbaards Rijkdom* (2012), van Els van der Laan-Meijer, Willemieke Ottens.

Roodbaards opleiding tot *pourtraitschilder* en enige speculaties

Jan Holwerda

Eind 2011 komt er met de website *Roodbaard's Rijkdom* opnieuw aandacht voor de tuinarchitect Lucas Pieters Roodbaard (1782-1851).¹ Net als bij een eerdere tentoonstelling en in verschillende publicaties blijkt ook nu weer dat er nog maar weinig bekend is over het eerste deel van het leven van Roodbaard.²

Lucas Pieters is gedoopt op 20 januari 1782, te Rolde, als zoon van Pieter Harms Roodbaard (1744-1822) en Hillegien Lucas Enting (1741-1824). Vader Pieter Harms is hovenier.

Later volgde een verhuizing naar Assen. Een jonger broertje is aldaar in 1787 geboren en in 1806 wordt de naam Pieter Harms Roodbaard genoemd in een verkoopbeschrijving van het logement De Koppelpaarden te Assen. Het Keuterhuisje behorende bij het logement wordt door Pieter Harms gehuurd.³

Vervolgens duikt Lucas Pieters in Groningen op. Hij trouwt op 24 december 1813 met de schippersdochter Hillegien Deddes (1786-1847). Als zijn beroep staat hovenier genoteerd. Een serie van met name geboorte- en overlijdensaktes geeft weer wat vervolgens in de loop van de tijd als Roodbaards beroep wordt geregistreerd.⁴

Wonend in Groningen

1813 hovenier	huwelijksakte Lucas Pieters Roodbaard en Hillegien Deddes
1814 tapper	geboorteakte dochter Hilda
1816 <i>pourtraitschilder</i>	geboorteakte dochter Johanna
1818 <i>pourtraiteur</i>	geboorteakte zoon Pieter Herman
1819	vroegst gedocumenteerde tuinaanleg door Roodbaard
1820 kunstschilder	geboorteakte dochter Martha Hermanna
1821 kunstschilder	overlijdensakte dochter Hilda
1821 schilder	overlijdensakte dochter Martha Hermanna
1821 kunstschilder	overlijdensakte zoon Pieter Herman
1822 <i>pourtraitschilder</i>	geboorteakte zoon Pieter Herman
1824 architect	geboorteakte zoon Herman Deddes

Wonend te Leeuwarden

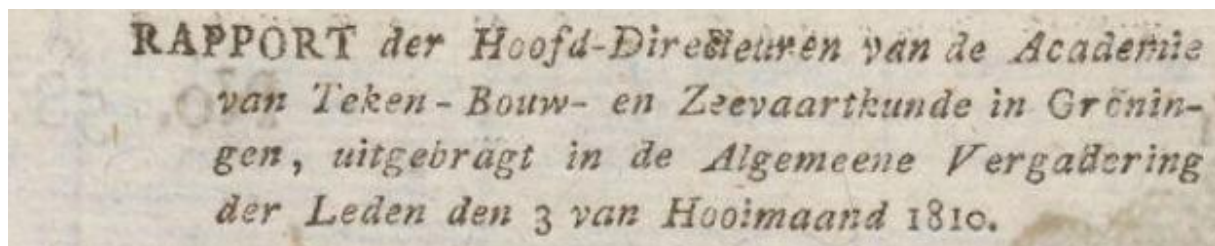
1823	vestigingsjaar Leeuwarden (volgens bevolkingsregister 1848-1849)
1827 aanlegger van buitenplaatsen	geboorteakte dochter Hilda Martha
1830 aanlegger van buitengoederen	overlijdensakte dochter Hilda Martha
1831 aanlegger van buitenplaatsen	advertentie in <i>Arnhemsche courant</i> van 31 mei 1831
1832 fijnschilder	Kadaster OAT Groningen, Sectie K, perceelnummer 242
1843	overlijdensakte zoon Herman Deddes

1846 architect van buitengoederen	W. Eekhoff, <i>Geschiedkundige beschrijving van Leeuwarden II</i>
1846 aanlegger van buitengoederen	W. Eekhoff, <i>Geschiedkundige beschrijving van Leeuwarden II</i>
1848 architect	bevolkingsregister Leeuwarden 1848-1849
1850 architect	huwelijksakte dochter Johanna
1851 architect	overlijdensakte Lucas Pieters

Zijn beroep *portraitschilder*, *peintre* en (kunst)schilder wordt bevestigd door een aantal door Roodbaard gemaakte portretten, tekeningen en pasteltekeningen. En het is de Leeuwarder stadsarchivaris Wopke Eekhoff die in 1875 schrijft dat Roodbaard tot schilder is opgeleid.⁵ Meer is niet bekend, tot nu.

De eerste draad

In de *Groninger courant* en *Ommelander courant* van 20 juli 1810 is sprake van L. Roodbaard wiens vordering aan de Academie van Teken- Bouw- en Zeevaarkunde te Groningen is beoordeeld en die een getuigschrift van bijzondere verdiensten heeft gekregen.⁶ Dit moet L.P. Roodbaard zijn, die daarmee dus al voor 1810 in Groningen verkeert.

In dit afgelopen Academisch Jaar is er in het vak der Tekenkunde met veel yver gewerkt, in het byzonder door de Leden van het genootschap onder de Zinspreuk (*door Kunstliefde gedreven*;) welke niet ophouden om deze Academie den grootsten luister bytetzetten; de twee openbare lessen welke dezen winter gegeven zyn, bevestigen zulks, en hebben de goedkeuring der toezienenden mogen wegdragen, zynde in de eerste les naar het Levend Model getekend, naar eene zamengestelde groep, verbeeldende **ACHILLES, HECTOR'S dood zwerende, by het Lyk van zynen**

door hem gedooden Vriend PATROCLUS. En in de tweede les naar eene zamengestelde Groep, verbeeldende **ZAIRE op het ogenblik dat zy door OROSMANE gedood is.** —
Verders zyn de vorderingen der Leerlingen in de onderscheidene klasfen beoordeeld, en getuigschriften van bijzondere verdiensten afgegeven. —
In de 3de klasfe naar 't Leven of Naakt Menschenbeeld, aan Johannes Kremers door het lot met L. Roodbaard, W. Welbergen en J. Balli.

Afb. 1 *Groninger courant*, 20 juli 1810, p. 2 en *Ommelander courant*, 20 juli 1810, p. 1

Afb. 2 Het voormalige *akademiegebouw* te Groningen (voor 1846).

Een zestal Groningse burgers neemt in 1797 het initiatief tot de oprichting van de *Academie van Teeken-, Bouw- en Zeevaartkunde*. Als leerkracht voor de afdeling *Tekenkunde* trekt men de kunstschilder G. de San aan, voor de afdeling *Bouw- en Zeevaartkunde* is het K.J. Koers.⁷

Vanaf februari 1798 verschijnen advertenties in de *Groninger courant*. Het zijn aankondigingen van de *aanvang van de openlyke lessen in de Teekenkunst door konst schilder De San aan de Academie van Teeken-Bouw en Zeevaartkunde*. Allerlei deelnamevarianten komen naar voren: 5 of 2 dagen per week, 2 uur 's morgens en 2 uur 's middags. De kosten variëren van het volle pond, of met korting tot zelf *gratis of om niet voor onvermogenen*. Ook bestaat de mogelijkheid tot het volgen van gratis avondlessen.

Het vak der tekenkunde is verdeeld in klassen, en de eerste klasse in orders. Iedere order dan wel klasse staat voor een jaar. Het betreft de klasse *beginselen in rood-aard* -met de orders *kleine koppen, grote koppen* en *naakte figuren in rood-aarde*- en vervolgens de klassen *naar gips of pleister, naar 't leven of naakt menschenbeeld* en tot slot *compositie*.⁸

L. Roodbaard wordt genoemd bij de derde klasse, *naar 't leven of naakt menschenbeeld*. Hij moet dus in het lesjaar 1809-1810 het vijfde jaar hebben gevolgd en zou terugrekenend in 1805 met zijn opleiding gestart kunnen zijn. Tekenkunde wordt als al aangegeven gedoceerd door Gerardus Xaverius de San (1754-1830). De San is een Vlaamse schilder die na het uitbreken van de Franse Revolutie van Brugge naar Groningen trekt. Aldaar verbindt hij zich aan de academie. Verder blijft hij actief als portretschilder, met onder andere een portret van het gezin van Hendrik Louis Wijchgel van de borg Lellens (Lellens, bij Ten Post).⁹

Afb. 3 (links) portret van Jillis Egedius Collard, door Lucas Pieters Roodbaard¹⁰

Afb. 4 (rechts) detail uit familieportret van Hendrik Louis Wijchgel, door Gerardus Xaverius de San¹¹

Aan de academie en met De San als leermeester, moet Roodbaards basis zijn gelegd: voor zijn werkzaamheden als portretschilder en zijn vaardigheden bij het maken van zijn latere presentatietekeningen, ontwerpschetsen, uitvoeringstekeningen en principeschetsen voor tuinen en parken.

Hoveniers Knegt gevraagd

Als gezegd, vader Roodbaard was hovenier en zoon Roodbaard staat in 1813 als hovenier te Groningen te boek. Verder is duidelijk geworden dat Lucas Pieters al voor 1810 in het Groningse terecht is gekomen. Hoe? Als hovenier lijkt de meest logische invulling. Vanouds leerde een zoon het vak van zijn vader en trad hij in zijn voetsporen. Stel dat Lucas Pieters als hovenier werd opgeleid, hoe kwam hij dan in Groningen terecht? Aanbod volgt vraag zou een mogelijkheid zijn.

In de periode 1800 - 1810 valt in de *Groninger courant* en *Ommelander courant* een flink aantal advertenties betreffende hoveniers en tuinmannen te vinden. Meermaals wordt een al dan niet ongetrouwd zijnde hovenier of *Hoveniers Knegt* gevraagd, in of buiten de stad Groningen, op een buitenplaats, in dienst van een hovenier of in een stadstuin. Uit een aantal advertenties blijkt dat meerdere hoveniers aan *Nieuwe Kyk in 't jat straat* en (*agter, by de*) *Kyk in 't jats Wal(le)* wonen en werken. Tot slot is soms een woning of een perceel van een hovenier te koop.¹²

Mogelijk is Roodbaard op een van deze advertenties ingegaan, maar andere scenario's zijn door het ontbreken van een bron natuurlijk net zo denkbaar. Maar laat Roodbaard volgens de *Memorie van aangifte der nalatenschap van wijlen Hilda Roodbaard*, in 1821 op *Oude Kijkintjatraat Lett. E. no 10* wonen.¹³

Afb. 5 (links) Minuutplan Groningen, sectie K, met perceelnummer 242; eigenaar Lucas Pieters Roodbaard.
Afb. 6 (rechts) *Caerte van de vermaerde ende antique stad Groeningen* (1649) van Egbert Haubois.

De kadastrale gegevens van 1832 geven aan dat Roodbaard een huis op de Oude Kijk in 't Jatstraat, hoek Broerstraat bezit (locatie huidige Oude Kijk in 't Jatstraat 19).¹⁴ In 1832 was aldaar geen ruimte voor groen. Eerder mogelijk wel. Op de *Caerte van de vermaerde ende antique stad Groeningen* (1649) van Egbert Haubois is er ruimte, mogelijk een hof, naast het latere huis van Roodbaard. Hoe lang daar de mogelijkheid van een hof is geweest is (nog) niet bekend. Nam Roodbaard een eerder hoveniersbedrijf over? Of kocht hij zijn oude baas uit? Overigens, net zo opvallend, het huis staat schuin tegenover de al genoemde academie iets verder in de Broerstraat.

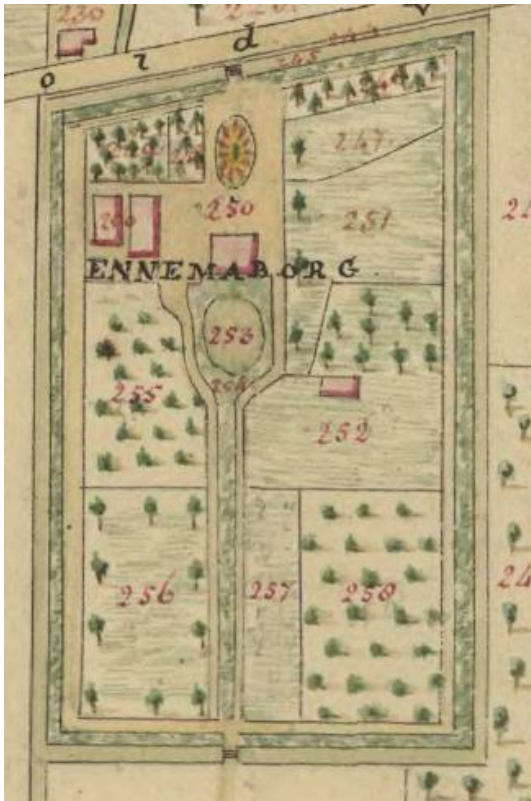
Een tweede draad

De vroegst gedocumenteerde tuinaanleg waarbij Roodbaard betrokken was, is Borniastate te Weidum (Friesland). Uit 1819 zijn twee betalingen aan Roodbaard bekend, voor werkzaamheden in of mogelijk het ontwerpen van de tuin voor deze state.¹⁵

Roodbaard wordt ingeschakeld door Bernhardus Buma (1770-1838), van 1816 tot 1834 grietman van Baarderadeel. Voor 1816 vervulde Buma veel bestuurlijke functies, onder andere burgemeester van Leeuwarden (en later lid van de gemeenteraad) en lid van de Friese Provinciale Staten. In 1817 koopt hij het terrein van de oude Borniastate en laat vervolgens een nieuwe state bouwen, als grietman dient hij namelijk in zijn grietenij te wonen. Buma heeft grote belangstelling voor de tuinkunst. Hij heeft boeken van Johann Herman Knoop (ca. 1700-ca. 1768) en bezit *Magazijn van Tuin-sieraaden* (1802-1809) van Gijsbert van Laar (1768-1820).¹⁶

Waarom Roodbaard, toen wonend in Groningen, door Buma naar Friesland is gehaald staat niet vast. Om gevraagd te worden moet Roodbaard wel een zekere naam hebben gehad. Verondersteld wordt dat Buma's vrouw Rolina Maria Hora Siccama (1773-1826), afkomstig uit Groningen, een rol speelde. Details betreffende haar vader en andere familieleden geven meer gewicht aan deze veronderstelling. En met de naam (Hora) Siccama¹⁷ komt een tweede 'draad' vanuit de gegevens betreffende de eerder genoemde academie naar voren. Een van de oprichters (de belangrijkste) van de academie is namelijk Mr. W Siccama, of te wel Mr. Willem Hora Siccama, een broer van genoemde Rolina Maria.

Beide zijn kinderen van Johan Hora Siccama (1738-1812) en Egberta Louisa Beckeringh (1740-1810). Vader Johan Hora is bestuurder in het Groningse en hij is een *beminnaar van de bloemerij, tuin en landbouw*. In 1772

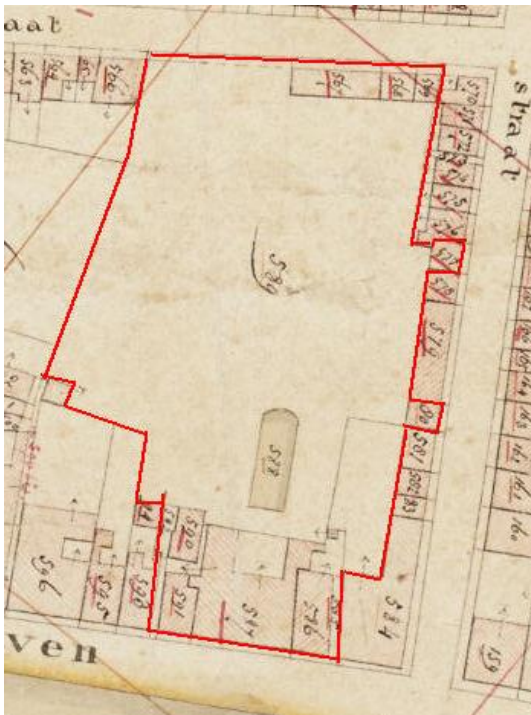

onderneemt Johan Hora *eenige weken een reis door Engelland, aldaar de merkwaardigheden des lands beziende*.¹⁸ Het land waar allerlei technische vernieuwingen op gang komen en ook vernieuwingen op het terrein van de landbouw en tuinkunst (landschapsstijl), twee gebieden waarvoor Johan Hora grote interesse koestert. Na de dood van grootmoeder Catharina Wolthers (1695-1775, weduwe van Johan Hora 1683-1744) erft Johan Hora de Ennemaborg te Midwolda. Na 1775 en voor 1812 worden nieuwe grachten gegraven, een nieuw schathuis en twee loodsen worden gebouwd, een *zeer groote van goudvisschen voorziene Vijver* krijgt haar plek en nieuwe tuinen worden aangelegd. Onder die tuinen is *eene van Moderne aanleg voor bloeiende heesters en bloemp[lan]ten*. De werkzaamheden in de tuinen werden *verrigt door Een tuinman met zes of acht arbeiders en twee Wietsters*.¹⁹

Afb. 7 Detail van *Kaart van de plaats Ennemaborg...* (1823), door A.C. Meijer (Groninger Archieven, toegang 402)

Johan Hora en Egberta Louisa krijgen elf kinderen waarvan acht de volwassen leeftijd zouden bereiken. Alleen de namen waar een link met Roodbaard bestaat of zou kunnen bestaan komen in het navolgende naar voren; een en ander bezien vanuit Mr. Willem.

Mr. Willem Hora Siccama (1763-1844) zelf is advocaat en onder andere *maire* en burgemeester van Groningen, lid van de Provinciale Staten van Groningen en als gezegd een van de oprichters en directeurs van de academie. Hij trouwt in 1786 met Johanna Christina Eijtelwein (1762-1837) en door dit huwelijk wordt Willem Heer van Harkstede. Na hun huwelijk wonen ze eerst aan de Karolieweg te Groningen, in 1790 huren ze Noorderhave Noordzijde te Groningen en in mei 1792 kopen ze dit huis met aangrenzende woningen en een zeer grote tuin. Gedurende de zomers in de periode 1797-1808 woont het gezin op Klinckema te Zuidhorn, gehuurd van vader Johan Hora. Het aldaar bestaande bos wordt vergroot en in de al bestaande tuin worden nieuwe soorten vruchtbomen aangeplant. Willem schrijft zelf dat hij daartoe goed in staat was, omdat hij reeds eerder de tuin van zijn stadshuis aan de Noorderhaven opnieuw had aangelegd. Kennis had hij opgedaan door zijn verblijf gedurende zijn jeugd op Klinckema en Ennemaborg, *door het zien verrigten der dagelijksche*

werkzaamheden, maar ook onbevooroordeelde denkbeelden in het wetenschappelijke van deze bedrijven op te doen door het dagelijksch verkeer, wandelingen en gesprekken met mijnen Vader en ook eertijds met mijnen Grootvader en de lectuur die mijnen Vader al in mijne jeugd verschaftte. Willem noemt twee titels: het agrarische werk *Gentilhomme Cultivateur* en de almanak *le bon Jardinier*.²⁰ In oktober verhuist men steeds terug naar de stad. Johanna Christina doet dit *dikwijls met weerzin. Maar zij begreep met mij, dat mijne drukke ambachtsbezigheden, de kostbaarheid van het buitenleven met den aankleve van dien als Tuinman, Wagen, Paarden enz en vooral de verdere opvoeding van onze kinderen ons meer gestadig verblijf in Groningen noodzakelijk maakte ... zodat wij in het Jaar 1808 hiervan afstand deden en ook des zomers in Groningen bleven wonen.*²¹

Afb. 8 Detail Minuutplan Groningen (1821', met de zeer grote stadstuin van Mr. Willem, aan Noorderhaven te Groningen.

Broer Lambertus Jan Hora Siccama (1771-1851) wil na de dood van vader Johan Hora in 1812 de Ennemaborg opsplitsen. Geen van de kinderen wil namelijk de Ennemaborg bewonen. Willem had de eerste rechten, maar was door zijn *verloren gezigt* [blindheid] *buitenstaat* het goed te beheren.²² Een jarenlang voortslepend conflict volgt, met als resultaat de publieke verkoop van het hele landgoed inclusief borg, bossen, venen en de kerkgestoelten, in 1817. Overigens vond direct na de dood van vader Johan Hora al een verkoop van de inboedel en onder andere broeibakken, gewassen in potten en tuingereedschap plaats.²³

Zus Rolina Maria Hora Siccama (1773-1826) trouwt in 1792 met Bernhardus Buma. In 1818 herbouwt Bernhardus de Borniastate te Weidum en in 1819 komt een nieuwe aanleg onder Roodbaard tot stand. Rolina Maria erft na de dood van haar vader Klinckema en haar man voert vanaf dat moment de titel Heer van Klinckema.²⁴

Broer Wiardus (Rengers) Hora Siccama (1775-1849) hertrouwt na de dood van zijn eerste vrouw in 1809 met Anna Maria Catharina Modderman (1788-1841). Hora Siccama-Modderman bewoont de havezate Oosterbroek te Eelde, eerder eigendom van vader Mr. Toncko Modderman, heer van Oosterbroek (1745-1802). In 1829-1830 wordt de oude havezate afgebroken en vervolgens wordt op een hoger en dus droger gelegen gedeelte de nieuwe havezate Oosterbroek opgebouwd.²⁵ Voor de tuinaanleg wordt L.P Roodbaard aangetrokken.²⁶

Broer Johan Hora Siccama (1778-1829) trouwt in 1810 met Hermanna De Sandra Veldtman van Slochteren (1789-1847). Hermanna erft Fraeylemaborg te Slochteren van haar vader in 1816 en volgt hem in zijn heerlijkheden op: vrouwe van Slochteren, Foxham, Kolham en half Schildwolde. Na de dood van Johan hertrouwt Hermanna in 1831 met Jhr. Wiardus Hora Siccama (1791-1867), zoon van eerder genoemde Willem Hora Siccama en Johanna Christina Eijtelwein.²⁷ Ook in het park van de Fraeylemaborg duikt Roodbaard op, van zijn hand is een ongedateerd ontwerp voor het achterpark bekend. De meest recente literatuur geeft als datering (na) 1840.²⁸ De uitbreiding van het park is wel tot stand gekomen, maar naar het lijkt niet naar de ontwerptekening van Roodbaard.

Speculaties

Eerst een en ander op een rij. Vader Roodbaard was hovenier en zoon Roodbaard stond in 1813 als hovenier te Groningen te boek. Lucas Pieters volgde een opleiding tot *portraitschilder* aan de Academie van Teken- Bouw- en Zeevaarkunde te Groningen. Roodbaard woonde voor 1810 in Groningen, en bezat in en mogelijk voor 1821 een woning aan de Kijk in 't Jatstraat. Mr Willem Hora Siccama was een van de oprichters en directeuren aan die academie. De vader van Willem, Johan Hora Siccama, Willem zelf en zijn vrouw Johanna Christina hadden grote belangstelling voor de tuinkunst. Johan Hora liet voor 1812 op Ennemaborg een *Moderne aanleg* tot stand brengen. Willem legde een nieuwe tuin bij zijn stadshuis te Groningen aan en breidde een en ander op Klinckema uit, voor 1808. Tot slot staat vast dat Roodbaard in ieder geval vanaf 1819 in meerdere Siccama tuinen werkte en mogelijk een stevige band met de Siccama's had.

In 1810 wordt L. Roodbaard genoemd bij de derde klasse van de academie. Hij moet in het lesjaar 1809-1810 het vijfde lesjaar hebben gevolgd en zou terugrekenend in 1805 met zijn opleiding gestart kunnen zijn en daarmee mogelijk al in of voor 1805 in Groningen hebben gezeten. In 1810 is Roodbaard 28 jaar oud. Hij moet ook in de jaren voor 1810 een beroep hebben uitgeoefend. Misschien was hij als hovenier werkzaam op een van de bezittingen van de Siccama's, bijvoorbeeld Ennemaborg of Klinckema of de tuin bij de stadswoning van Mr. Willem Hora Siccama. Misschien betrokken bij de aanleg of het onderhoud van een van deze tuinen. En stel dat de Siccama's meer in hem hebben gezien of dat hij zelf meer ambieerde. En dat Willem als een van de directeuren van de academie Roodbaard stimuleerde tot het volgen of attendeerde op het kunnen volgen van een opleiding aan de academie. Overigens in welke vorm dan ook een parttime opleiding, dus mogelijk naast uitoefening van zijn hovenierschap. En misschien hebben mogelijke werkzaamheden bij de Siccama's (en andere nog niet bekende werkzaamheden van voor 1819) geleid tot een dusdanige waardering dat inzet in 1819 bij Buma-Siccama in Friesland een gevolg was.

Of is Roodbaard als *Hoveniers Knecht* in Groningen terecht gekomen? En was hij op een later moment in de gelegenheid tot koop van een pand en misschien wel overname van een hoveniersbedrijf aan de Kijk in 't Jatstraat? Maar ambieerde hij, al dan niet gestimuleerd door Mr. Willem Siccama of uitkijkend op de academie, een professie als kunstschilder? En zou hij na 1819 nog een aantal jaren die eerdere schildersambitie zijn blijven koesteren? Want na 1819 volgen al snel een aantal (grote) tuinprojecten, maar toch blijft Roodbaard een aantal jaren in diverse akten als beroep *portraitschilder* of (kunst)schilder opgeven. Aangetekend moet worden dat het laatste alleen in Groningen gebeurde, daar waar men Roodbaard in deze rol kende.

Samenvattend blijft het vooralsnog bij het enkele draadje, zijnde de opleiding tot *pourtraitschilder*, in het verder nog te verdichten web. En ieder detail of antwoord maakt dat je je nog meer vragen gaat stellen, of anders gezegd, nog meer gaat speculeren. Mogelijk brengen inspanningen in het kader van de hernieuwde belangstelling voor Roodbaard, dit jaar meer 'draden'.²⁹

Hoe het verder liep

In april 2012 stuurde auteur dit artikel naar Els van der Laan van bureau No.ordpeil, als bron voor hun Roodbaard onderzoek. Tevens werd het stuk *Verzameling van stukken betrekkelijk tot de Academie van Teken- Bouw- en Zeevaartkunde in Groningen (1798)* gestuurd en werd aangeraden de volgende archieven in te duiken:

- in de Groninger Archieven

1448 Academie Minerva (1), 1797 – 1932, met Archief van de 'Academie van teeken-, bouw- en zeevaartkunde' (met de opmerking, stel je voor er zit een leerlingenregistratie in);

535 Families Siccama, Hora Siccama, Hora Siccama van de Harkstede en Rengers Hora Siccama, 1597 – 1970;

536 Wiardus en Johan (Rengers) Hora Siccama (van Oosterbroek), 1750 – 1896;

402 NV Ennemaborg te Midwolda (O), (1660-) 1817 – 1964.

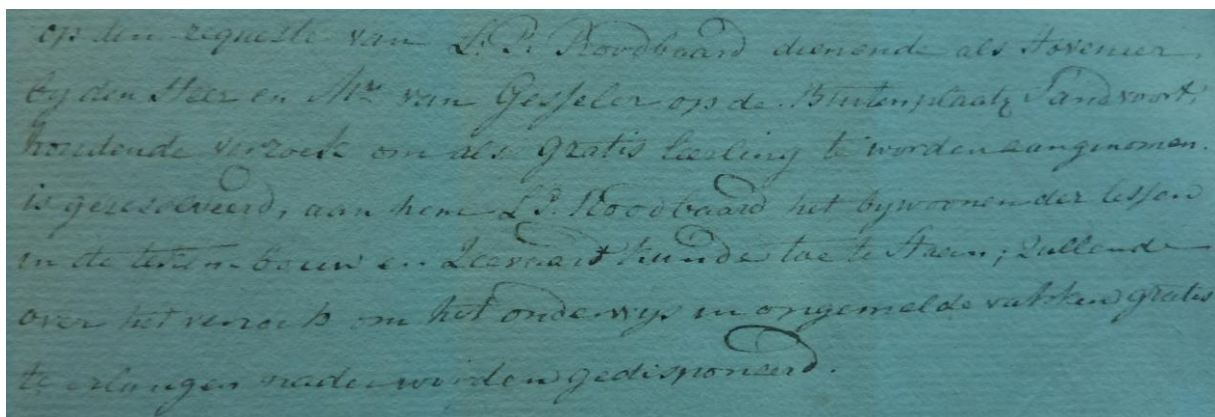
- Centraal Bureau voor Genealogie, Den Haag

CBG, KNGGW FA/SICC/00318

00318 Familiearchief Hora Siccama ca. 1640-1900

Doos 5 (een van de bronnen van auteur in bovenstaand artikel).

Twee weken later volgde een reply: in het archief van Academie Minerva zijn stukken gevonden van de inschrijving van Roodbaard van 1807 tot 1813 !! In 1807 werd Roodbaard toegestaan lessen aan de Academie bij te wonen. Tot en met 1813 zijn vermeldingen van zijn naam bij de verschillende klassen en orden gevonden.

op den requeste van L.P. Roodbaard dienende als Hovenier bij den Heer en Mvr van Gesseler op de Buitenplaats Sandvoort houdende verzoek om als gratis leerling te worden aangenomen is geresolveerd, aan hem L.P. Roodbaard het bijwoonen der lessen in de teken, bouw en zeevaartkunde toe te staen; zullende over het verzoek om het onderwijs in opgemelde vakken gratis te erlangen nader worden gedisponeerd.

Groninger Archieven, Academie Minerva (1), 1797 – 1932, 1448, archiefnummer 1/2, 17 nov. 1807.
Foto: bureau No.ordpeil.

op den requeste van L.P. Roodbaard dienende als Hovenier bij den Heer en Mvr van Gesseler op de Buitenplaats Sandvoort houdende verzoek om als gratis leerling te worden aangenomen is geresolveerd, aan hem L.P. Roodbaard het bijwoonen der lessen in de teken, bouw en zeevaartkunde toe te staen; zullende over het verzoek om het onderwijs in opgemelde vakken gratis te erlangen nader worden gedisponeerd.

Auteur vond vervolgens meerdere advertenties betreffende Zandvoort (of Zandvoord), gelegen net buiten de Kleine Poort te Groningen en in 1800 eigendom van en te huur aangeboden door Capitain Steinmetz (in 1810, na diens dood te koop aangeboden). Ook vond auteur advertenties betreffende een gelijknamig ander buiten, De Zandvoort te Paterswolde.

No.ordpeil lokaliseerde daarna het niet meer bestaande Sandvoort: ten zuidoosten van Groningen, aan het Winschoter Diep en de Trekweg van Groningen op Winschoten (anno 2012, links van het bedrijf aan de Gideonweg 3, ten zuidoosten van het huidige voetbalstadion Euroborg).

Met de vondst uit het archief van Academie Minerva doken dus meerdere feiten op en konden een aantal zaken worden verondersteld:

- Roodbaard was vanaf of voor 1807 als hovenier werkzaam op het buiten Sandvoort te Groningen, bij de familie Van Gesseler;
- Roodbaard volgde tot en met 1813 lessen aan de Academie;
- het buiten en de opleiding geven een verdere inkleuring aan de 'Roodbaard jaren voor 1813';
- de familie Van Gesseler geeft een verdere inkleuring aan het sociale netwerk, met mogelijke andere opdrachtgevers c.q. bezitters van tuinen en parken met een landschappelijke invulling.

Delen, de feiten, betreffende de familie Hora Siccama, hun netwerk, hun tuinen enz staan logischerwijze nog steeds; speculaties betreffende Hora Siccama als mogelijke werkgever natuurlijk niet meer; in ieder geval niet voor het jaar 1807. Nu is duidelijk dat Roodbaard in 1807 een andere werkgever had, nl. Van Gesseler van het buiten Sandvoort te Groningen.

Noten

¹ <http://www.roodbaardsrijkdom.nl>

² Tentoonstelling Lucas Pieters Roodbaard, architect van buitengoederen in 1979 te Leeuwarden; de bij de tentoonstelling behorende catalogus met dezelfde titel; R.L.P. Mulder-Radetzky, *L.P. Roodbaard, tuinen van de friese adel*, Leeuwarden 1992; Rita Mulder-Radetzky, *L.P. Roodbaard (1782-1851), een tuinarchitect met schildersogen*, Rotterdam 1999.

³ <http://www.roodbaardsrijkdom.nl>.

⁴ <http://www.genlias.nl/nl/search.jsp>, <http://www.drenlias.nl>, <http://www.allegroningers.nl>, <http://hcl-genealogie.pictura-dp.nl>, <http://www.allefriezen.nl>, <http://www.bhic.nl/index.php?id=10004>, <http://familysearch.org>.

⁵ Wopke Eekhoff, *De stedelijke kunstverzameling van Leeuwarden*, Leeuwarden 1875, p. 153.

⁶ *Groninger courant*, 20 juli 1810. p. 2 en *Ommelander courant*, 20 juli 1810, p. 1

⁷ *Verzameling van stukken betrekkelyk tot de Academie van Teken- Bouw- en Zeevaartkunde in Groningen, 1798* ; <http://www.earlydutchbooksonline.nl>.

⁸ *Verzameling van stukken betrekkelyk tot de Academie van Teken- Bouw- en Zeevaartkunde in Groningen, 1798*.

⁹ *Verzameling van stukken betrekkelyk tot de Academie van Teken- Bouw- en Zeevaartkunde in Groningen, 1798* en http://nl.wikipedia.org/wiki/Gerardus_de_San.

¹⁰ Beeldbank Leeuwarden, Nr. TPA235, *Jillis Collard, verdienstelijk onderwijzer in de Godsdienst te Leeuwarden, geb. in 1768 en overl. in 1830*.

¹¹ <http://commons.wikimedia.org>, Collectie Groninger Museum.

¹² *Groninger courant* en *Ommelander courant*, periode 1800-1810.

¹³ Groninger Archieven, Memories van successie Kantoor - Groningen (1818 - 1855), toegang 1890, inventarisnummer 0012, 13 april 1821.

¹⁴ <http://watwaswaar.nl>, Groningen, Sectie K, perceelnummer 242.

¹⁵ Rita Mulder-Radetzky en Barteld de Vries, *Weidum, dorp van staten*, Alphen aan de Rijn 1994, p. 83.

¹⁶ Rita Mulder-Radetzky en Barteld de Vries 1994, p. 83.

¹⁷ De naam Hora werd gebruikt ter onderscheiding van andere Siccama's en om de uitgestorven familienaam Hora te behouden. Voor de verplichte naamsaanneming in 1811 als voornaam, sinds 1811 als onderdeel van de achternaam.

¹⁸ Centraal Bureau voor Genealogie, Den Haag, 00318 Familiearchief Hora Siccama ca. 1640-1900, Doos 5 en A.C. Fokkema-Siccama, *De Siccama's*, z.p. z.j. [1973], p. 87- 94 en 495-498.

¹⁹ Centraal Bureau voor Genealogie, Den Haag, 00318 Familiearchief Hora Siccama ca. 1640-1900, Doos 5 en A.C. Fokkema-Siccama, *De Siccama's*, z.p. z.j. [1973], p. 87- 94 en 495-498.

²⁰ Jean-Baptiste Dupuy-Demportes, *Le gentilhomme cultivateur, ou Corps complet d'agriculture, traduit de l'Anglois de M. Hale* [Thomas Hale] ..., Parijs/Bordeau 1761-1764 en Alexandre Poiteau, *Le Bon jardinier* [jaarlijkse almanak uit 19de eeuw].

²¹ Centraal Bureau voor Genealogie, Den Haag, 00318 Familiearchief Hora Siccama ca. 1640-1900, Doos 5 en A.C. Fokkema-Siccama, *De Siccama's*, p. 95-102.

²² Centraal Bureau voor Genealogie, Den Haag, 00318 Familiearchief Hora Siccama ca. 1640-1900, Doos 5 en A.C. Fokkema-Siccama, *De Siccama's*, p. 95-102.

²³ *Feuille d'affiches, annonces et avis divers de Groningue = Advertentieblad, bekendmakingen en onderscheidene berigten van Groningen*, 2 oktober 1812.

²⁴ A.C. Fokkema-Siccama, *De Siccama's*, p. 121.

²⁵ A.C. Fokkema-Siccama, *De Siccama's*, p. 179-180.

²⁶ De ontwerp-tekening is dankzij een kopie van L.A. Springer bekend, WUR Speciale Collecties TUiN 01.2175.01.

²⁷ A.C. Fokkema-Siccama, *De Siccama's*, p. 124-125 en p. 128-130.

Of te wel Johan, de eerste man van Hermanna, is een oom van Wiardus, de tweede man van Hermanna, en daarmee is Wiardus in feite tante-zegger van Hermanna.

²⁸ Henny van Harten-Boers, "Het bosch van den baron Fraeijlemaborg", *Stad en Lande*, juli 2002 en Noordpeil landschap & stedenbouw, *Fraeylemaborg, Levende Historie: historisch onderzoek van tuin en park*, Sneek 2009.

²⁹ Naar aanleiding van een eerste versie van dit artikel heeft Tineke Scholtens meermaals de Groninger Archieven te Groningen en heeft auteur het Centraal Bureau voor Genealogie te Den Haag bezocht. Zowel Tineke als auteur hebben allerlei materiaal betreffende de Siccama's en Ennemaborg ingezien. In de stukken is de naam Roodbaard of iets wat in die richting wijst (nog) niet gevonden.